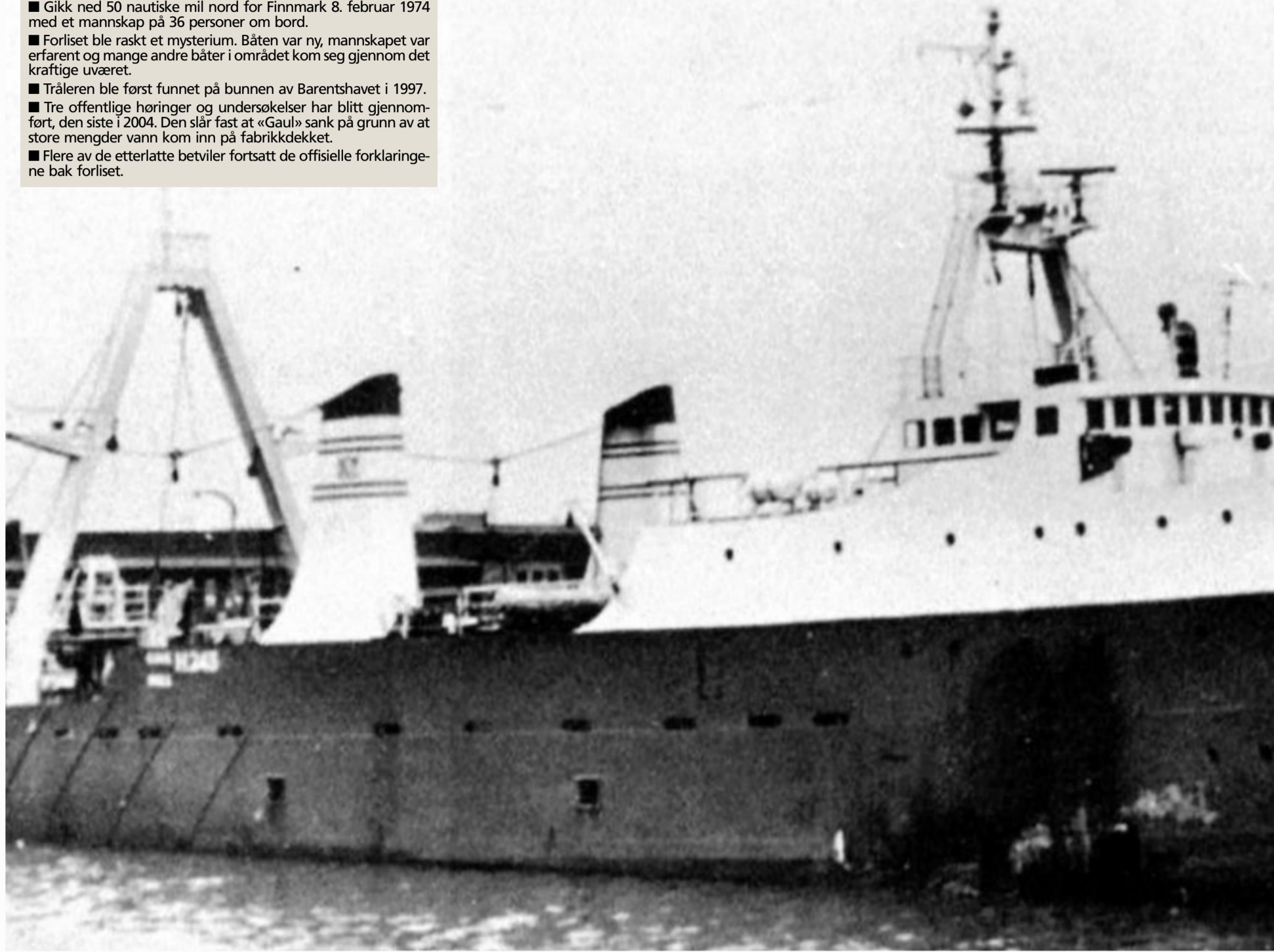

FAKTA TRÅLEREN «GAUL»

- Gikk ned 50 nautiske mil nord for Finnmark 8. februar 1974 med et mannskap på 36 personer om bord.
- Forliset ble raskt et mysterium. Båten var ny, mannskapet var erfarent og mange andre båter i området kom seg gjennom det kraftige uværet.
- Tråleren ble først funnet på bunnen av Barentshavet i 1997.
- Tre offentlige høringer og undersøkelser har blitt gjennomført, den siste i 2004. Den slår fast at «Gaul» sank på grunn av at store mengder vann kom inn på fabrikkdekket.
- Flere av de etterlatte betviler fortsatt de offisielle forklaringene bak forliset.

BARENTSHAVETS TITANIC: «Gaul» ble omtalt som fiskebåten som ikke kunne synke. Allikevel forliste den drøye to år etter den ble bygget.

MYSTERIE

Av FREDRIK SVENDSEN

I dag ringer klokken på mysterietråleren «Gaul» for første gang på 40 år. De etterlatte etter forliset utenfor Finnmark venter fortsatt på svar.

Klokken 11.09 fredag 8. februar 1974 fikk en blomsterbutikk i den engelske byen Hull en bestilling sendt fra Barentshavet. En offiser om bord på den britiske tråleren «Gaul» ville sende en hilsen til sin kone på morsdagen samme helg.

Telegrammet ble sendt fra et uvær 50 nautiske mil nord for kysten av Finnmark. Det skulle bli det siste livstegnet fra mannskapet på 36.

I et forferdelig uvær forsvant «Gaul» ned i det iskalde

Barentshavet. Om lag 40 andre fiskebåter, mange av dem langt eldre enn «Gaul», klarte seg. Meldingen om forliset ble mottatt med mistro i hjembyen Hull. Hvordan kunne dette skje?

Forliset til «Gaul» er historien om tråleren som ikke kunne synke. «Gaul» var i datidens målestokk en hypermoderne flytende fiskefabrikk. Den var bygget for ekstreme værforhold, og mannskapet hadde lang erfaring fra fiske i lite gjestmildt farvann.

Minnestund i dag

Likevel sank båten uten at noen rakk å sende ut nødsignal, uten at noen kom seg ut i en livbåt og uten at noen fant en eneste vrakrest etter det.

I dag samles mange av de etterlatte til en minneseremoni i Hull hvor skipsklokken fra «Gaul» igjen skal kime. For

40 år siden det gåtefulle forliset i Barentshavet

flere av de etterlatte har det vært 40 år uten svar på hva som skjedde med deres nærmeste.

– Mange av de etterlatte skal dit, men det skal ikke jeg. Sannheten har ennå ikke kommet frem, og dermed er det ikke mulig å få satt punktum for saken, sier Beryl Betts til VG.

Hun mistet sin 26 år gamle bror, Billy Jones, i forliset. Hun tror britiske myndigheter helt siden 70-tallet har forsøkt å skjule hva som faktisk skjedde.

– Definitivt. Jeg tror vi må finne svarene selv. Vi må rett og slett vente til det glipper ut av noen hva som faktisk skjedde, sier Betts.

Teoriene har vært mange. Forliset skjedde i et område hvor både allierte og sovjetiske ubåter jevnlig patruljerte.

Enkelte hevdet russerne rett og slett hadde tatt båten og mannskapet til fange. Andre mente at trålen hadde satt seg fast i en ubåt. En tredje teori var at «Gaul» hadde kollidert med en ubåt.

MISTET BROREN:
Beryl Betts.

Foto: SWNS

Flere av de etterlatte nektet å tro på myndighetenes forsikringer om at «Gaul» ikke var en brikke i et spill i de alliertes kalde krig mot Sovjetunionen.

– Under den kalde krigen ble både britiske og andre fartøy brukt i etterretningsarbeid. Vi måtte undersøke om «Gaul» kunne ha vært involvert i dette. Hadde den kollidert med en ubåt, sier forfatter og journalist Alf R. Jacobsen

Han har produsert dokumentar og skrevet bok om mysteriet.

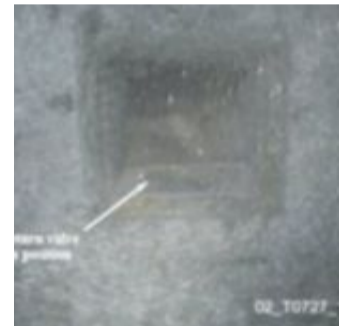
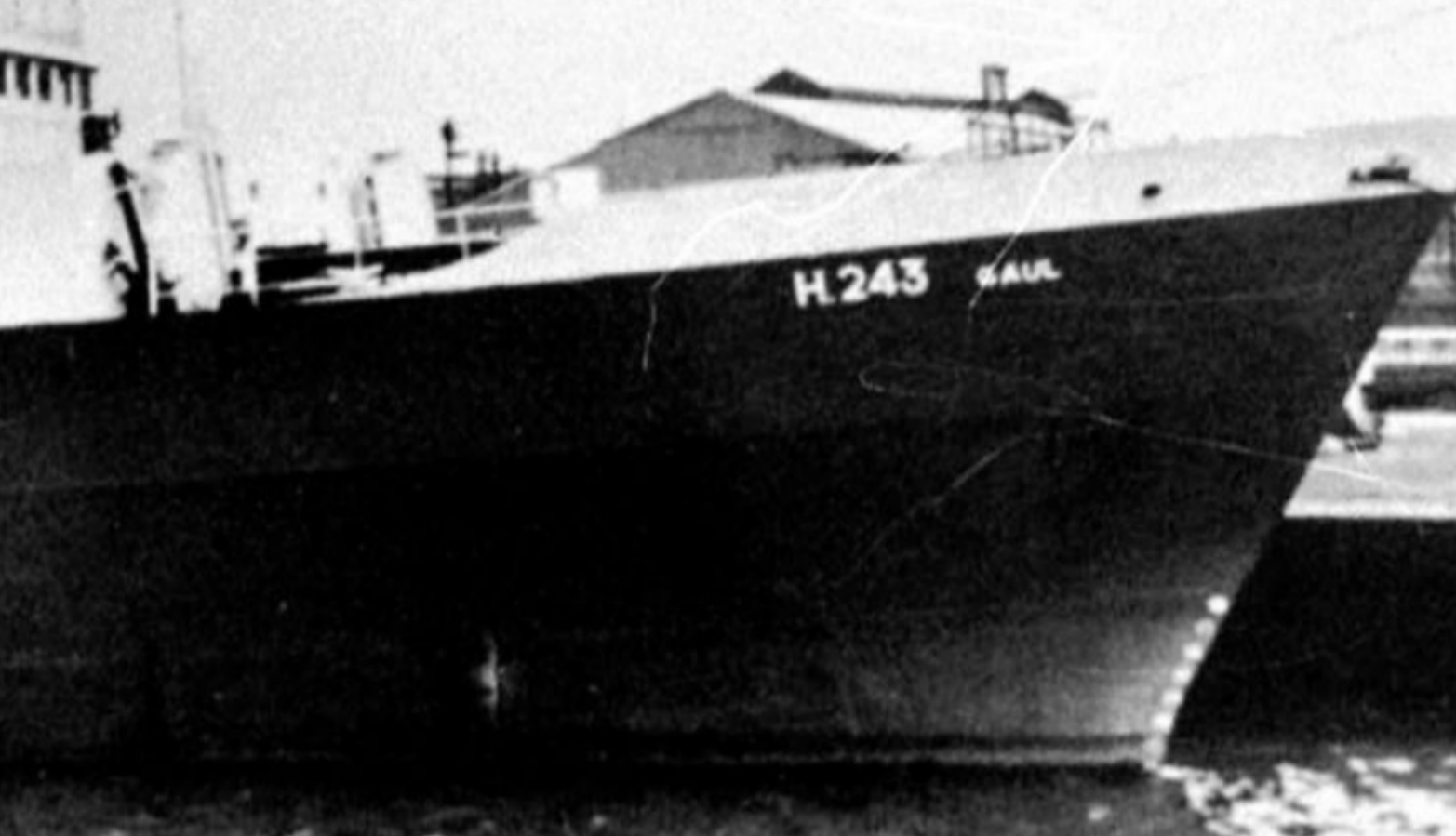
Ga fiskerne skylden

I 1997, 23 år etter forliset, hevdet fortsatt britiske myndigheter at det var umulig å finne «Gaul». Jacobsen og NRK reiste da ut sammen med et britisk produksjonsselskap for å bevise det motsatte. Etter seks timers leting fant de den.

– Båten sto nesten uskadet

FORSVANT: Dette er 14 av mannskapet på 36 som forsvant da «Gaul» gikk ned. Beryl Betts mistet sin bror, Billy Jones (fjerde fra venstre øverst) i forliset. Foto: CATERS NEWS/BULLS PRESS

ÅRSAKEN: Disse to åpne avfallslukene er den offisielle forklaringen på at båten gikk ned. Lukene fører inn til fabrikkdekket som ble fylt med vann ifølge granskene.

Foto: THE STATIONERY OFFICE

Foto: PA PHOTOS/SWNS

IT «GAUL»

på havbunnen, rett opp og ned. Det som så langt hadde vært lagt frem som antatte grunner, at en brottsjø hadde slått ut rorhuset, kunne ikke være riktig, sier Jacobsen.

Funnet førte til en ny undersøkelse av den britiske havarikommisjonen, uten at de etterlatte sa seg fornøyd med forklaringene. I 2004 ble det holdt en ny høring, og enda en rapport ble publisert.

Og den offisielle årsaken til forliset? Dårlig vær og en åpen avfallsluke som førte store mengder vann inn på fabrikkdekket.

– Myndighetene har lagt skylden på fiskerne, men ingen fisker i verden ville ha latt lukene stå åpne i et slikt uvær, sier Beryl Betts.

Jacobsen synes også forklaringen har sine svakheter.

– Modellforsøkene viser at det skulle enorme mengder vann til før «Gaul» mistet sta-

biliteten. Det er utrolig rart at et fartøy med 36 mann om bord kunne ta inn 170 tonn vann på fabrikkdekket uten at noen oppdaget det. Mysteriet er at ingen kom seg ut i båt eller fikk sendt ut nødsignal, sier han.

Vil neppe få svar

Dermed lever mysteriet «Gaul» videre. På nettet spinner konspirasjonsteoriene – i Hull går etterlatte fortsatt rundt og spør seg hva som skjedde med deres nærmeste. Et endelig svar vil de trolig aldri få.

– Dette har vært så grundig undersøkt, at det ikke er mulig å komme videre. «Gaul» vil forbli blant de skipskatarstrofene som får en plass i historien, sier Jacobsen.

E-post: fredrik.svendsen@vg.no

PROFESSOR OM BØLGETEORI: FORLISET FREMDELES EN GÅTE

I den siste store rapporten om «Gaul»-forliset, poengteres det at båten må ha sunket på dramatisk vis.

I rapporten står det at «Gaul» ble fylt med vann i løpet av 20 minutter. Deretter tror man at tråleren ble slått over ende av en voldsom bølge.

Den bølgen har professor emeritus ved Geofysisk institutt i Bergen, Sigbjørn Grønås, søkt etter. I en

KAN HA FUNNET LEVNINGER

I 1974 eller 75 skylte flere døde kroppar i land på halvøya Rybachiy i Murmansk. Permafrost førte til at de ble begravd under stein, men i 2012 ble de gravd opp.

Blant kroppene ble det også funnet knivslirer av lær som kunne knyttes til Storbritannia.

I desember i fjor ble de etterlatte etter forliset bedt om å levere DNA.

– Dette er en stor vending i saken. Jeg vet ikke riktig om jeg skal kjenne lettelse eller sorg etter funnet. På den ene siden ville det vært en lettelse å vite at han ble funnet. På den andre siden er det sørgelig at dette ikke har blitt kjent tidligere, sier Betty Betts som mistet broren sin i forliset.

Det er foreløpig ikke kommet svar på om dette faktisk er det savnede mannskapet.

omfattende modell med værdata hentet fra den internasjonale værmeldingsorganisasjonen ECMWF, forsøkte han å simulere været i området hvor «Gaul» sank denne ettermiddagen i 1974.

– Jeg klarte ikke å forklare hvorfor den gikk ned. Den gikk jo så hurtig ned, siden den ikke klarte å gi noe signal. Forliset er fremdeles en gåte, sier Grønås.